

N:o 34.

Ank. till Riksd. kansli den 13 juni 1887, kl. 8 e. m.

*Utlåtande, angående beviljande af anslag till fortsättning af arbetena
å stambanan norr om Sollefteå.*

(R. A.)

I propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t (under 6:te hufvudtiteln punkt 46) föreslagit Riksdagen att till utgående under år 1888 anvisa 3,000,000 kronor till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå; hvarjemte Kongl. Maj:t föreslagit, att öfvermålde anslagsbelopp, som borde bestridas af upplånta medel, måtte anvisas att utgå från riksgäldskontoret.

Sedan Kongl. Maj:t till Riksdagen år 1886 aflåtit proposition, att en stambana af samma spårvidd och med samma öfverbyggnad som de öfriga stambanorna genom Norrland, men med iakttagande af vissa förenklingar i byggnadssättet, skulle anläggas från Sollefteå eller lämplig punkt i dess närhet öfver Skorped, Vännäs och Uddfors till Öfver-Luleå, med rätt för Kongl. Maj:t att närmare förordna om de orter jernvägen borde genomgå, blef denna proposition i så måtto bifallen, att Riksdagen medgaf banans anläggning öfver Skorped till Vännäs, med rätt för Kongl. Maj:t att närmare förordna om de orter å linien mellan banans utgångspunkt och Skorped, jernvägen borde genomgå, samt under vilkor i öfrigt, att förslag till jernvägens sträckning mellan Skorped och Vännäs blefve för en kommande Riksdag framlagd, och att landsting, kommuner eller enskilde antingen kostnadsfritt för staten afstode all för anläggningen erforderlig mark eller ock lemnade staten er-

sättning för den kostnad, förvärfvandet af full dispositions- och eganderätt till sådan mark kunde medföra.

Derjemte beviljade Riksdagen för påbörjandet af berörda stambana för år 1887 ett anslag af 1,000,000 kronor, deraf 500,000 kronor anvisades till utgående från riksgäldskontoret och 500,000 kronor uppfördes å riksstaten utom hufvudtitlarne, att från statskontoret utbetalas.

Af det statsverkspropositionen bifogade protokoll öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 april innevarande år, (sid. 81—83) inhemtas, att, så snart 1886 års Riksdags beslut om stambanans byggande blifvit känt, så väl Vesternorrlands som Vesterbottens läns landsting vid för ändamålet utlysta urtima möten förklarar, att de åtog sig ansvaret för fullgörandet af det utaf Riksdagen stadgade vilkor om upplåtande af mark till jernvägen. Undersökningar för stambanans byggande till Skorped hade genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg pågått under år 1886, och, efter det styrelsen inkommit med utlåtande i ämnet och vederbörande lemnats tillfälle deröfver afgifva yttrande, hade banans sträckning från trakten af Sollefteå till Skorped blifvit af Kongl. Maj:t fastställd.

I fråga om det för år 1888 erforderliga byggnadsanslag har, på sätt det återropade statsrådsprotokollet vidare utvisar, statsrådet och chefen för kongl. civildepartementet erinrat derom, att han i det anförande till statsrådsprotokollet den 29 januari 1886, som legat till grund för Kongl. Maj:ts proposition till sistlidna års Riksdag, antydt, att, enligt departementschefens åsigt, för framtiden borde årligen till norra stambanans fortsättning anslås 4,000,000 kronor, motsvarande hvad under senare åren årligen anvisats till stambanebyggnader. I sitt svar å den nådiga propositionen hade visserligen Riksdagen uttalat, att årliga anslagsbeloppet till nämnda bana borde begränsas till 2,000,000 kronor. Emellertid hade under sistlidna år från rikets båda nordligaste län till Kongl. Maj:t inkommit åtskilliga framställningar om påskyndande af banans byggande, så att dess utsträckning vidare mot norr i en ej alltför aflägsen framtid kunde vara att motse. Såväl Vesterbottens och Norrbottens läns landsting som ock Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de båda länen hade i nämnda syfte hemställt om aflåtande till Riksdagen af proposition, att det årliga anslaget till banans byggande måtte bestämmas till 4,000,000 kronor. Enahanda framställningar vore gjorda af Luleå stadsfullmäktige samt municipalstyrelsen i Haparanda jemte Öfver- och Neder-Luleå, Öfver- och Neder-Kalix, Neder-Torneå, Hietaniemi och Karl Gustafs samt Gellivara, Jokkmokks, Pajala och Korpilombolo kommuner. I dessa framställningar framhölles hufvudsakligen, hurusom utvecklingen och tillgodogörandet af de rika naturliga tillgångarna i dessa trakter hämmades, så länge landet i afseende å kommunikationer med de öfriga delarne af riket väsent-

ligen vore inskränkt till de få månader af året, då sjöfarten kunde förmedla denna förbindelse; samt vidare faran i politiskt afseende för det öfre Norrlands isolering från det öfriga Sverige, synnerligast numera, då finska jernvägarne närmast sig dess gräns på ett afstånd af endast 12 mil, och det finska elementet alltmera gjorde sig gällande inom de svenska gränsocknarne och inkräftar äfven på socknar, belägna på betydliga afstånd från gränsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, till hvars utlåtande samtliga dessa framställningar remitterats, hade i skrifvelse af den 27 november 1886 anført följande:

Då väglängden emellan Sollefteå och Vännäs utgjorde omkring 20 mil, och anläggningskostnaden för jernvägen mellan dessa ställen kunde i rundt tal beräknas till 14,000,000 kronor, behöfdes en tid af omkring sju år för fullbordandet af denna stambanedel, derest arbetet derå komme att bedrivas med ett årligt anslag af endast 2,000,000 kronor. Det vore derfor i alla afseenden ändamålsenligare, om arbetena å ifrågavarande stambana finge, såsom till statsrådsprotokollet för den 29 januari 1886 utvecklats, bedrivas på två arbetsdistrikt med ett årligt anslag af tillsammans 4,000,000 kronor i stället för endast på ett arbetsdistrikt med anslag af 2,000,000 kronor. Som emellertid liniens riktning emellan Skorped och Vännäs sannolikt icke förr än under våren 1888 hunne blifva bestämd, läte det sig icke göra att under sistnämnda år med fördel använda ett belopp af 4,000,000 kronor. Deremot och då på bandelen emellan Sollefteå och Skorped en storartad och kostbar brobyggnad öfver Ångermanelfven måste under nyssnämnda år färdigbyggas, och dessutom skenor måste uppköpas, för hvilket allt kostnaden komme att uppgå till omkring 500,000 kronor, ansåge styrelsen att det skulle leda till besparing och i hög grad befrämja fortgången af arbetena å denna linie, hvilka vore jemförelsevis större och mera tidsödande än på den öfriga delen af linien norr om Skorped, om, jemte nämnda 500,000 kronor, ett belopp af 2,500,000 kronor vore att för de öfriga arbetena under det året påräkna; och har styrelsen derfor hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes i så måtto bifalla de ofvan berörda framställningarna, att till Riksdagen aflätes proposition om ett anslag för år 1888 till jernvägsarbetenas fortsättande å stambanan genom Norrland af 3,000,000 kronor.

Departementschefen har, af skäl, som han till statsrådsprotokollet den 29 januari 1886 anført, fortfarande ansett, att stambanans snara fortsättning norrut vore af synnerlig vigt, särskildt med hänsyn dertill att finska jernvägsnätet allt mer och mer närmast sig Sveriges gränser och numera, sedan Uleåborgs-banan blifvit fullbordad och ett af de dyrbaraste arbetena för samma banas fortsättning norrut, nemligen brobyggnaden öfver Uleelf, under senaste år blifvit undangjordt, inom få år utan synnerliga svårigheter kunde fram-

dragas till Torneå. Departementschefen skulle därför ansett det vara sin pligt att tillstyrka Kongl. Maj:t att, för stambanans byggande under år 1888, af Riksdagen för samma år äska ett anslag af 4,000,000 kronor, derest jernvägsliniens sträckning norr om Skorped nu kunde bestämmas, och således arbetena skulle kunna under år 1888 bedrivas å två distrikt. Men då detta icke kunde ske, har departementschefen inskränkt sig till att biträda hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit.

Utskottet delar ej statsrådet och chefens för civildepartementet åsigt i fråga om det belopp, som bör till ifrågavarande jernvägs byggnad för nästa år anvisas. I sin den 5 maj 1886 aflåtna skrifvelse till Konungen angående, bland annat, ifrågavarande stambana yttrade Riksdagen, att, då trafiken å banan till en början antagligen ej kunde blifva betydlig, och i följd häraf rentabiliteten måste blifva ringa, försigtigheten och omsorgen om statens finanser kräfde, att upplåningen för ändamålet så vidt möjligt inskränktes, på grund hvaraf Riksdagen ansåg, att de medel, som för anläggningen erfordrades, borde till en del, i mån af tillgång, anvisas till utgående å riksstaten. I öfverensstämmelse härmed antog Riksdagen, att det årliga anslagsbelopp, som utan olägenhet kunde anslås, skulle uppgå till ungefärligen 2,000,000 kronor.

Något förändradt förhållande, som skulle medgifva anvisande nu af ett större belopp än år 1886 ansågs lämpligt, har icke sedan dess inträffat; snarare synes det nu något svårare att under den närmaste framtiden på riksstaten uppföra så stora delar af ifrågavarande jernvägsbyggnadsanslag, som önskligt vore.

Utskottet finner sig vid sådant förhållande ej kunna tillstyrka anvisande för nästa år af ett större belopp än 2,000,000 kronor.

Kongl. Maj:ts till 1886 års Riksdag gjorda förslag och Riksdagens om denna stambanas byggande fattade beslut innehöllo, att banan skulle erhålla samma spårvidd och öfverbyggnad som de öfriga stambanorna genom Norrland, men anläggas med iakttagande af vissa förenklingar i byggnadssättet. Det är naturligt, att, med ju större sparsamhet jernvägsanläggningen utföres, dess gagneligare är detta äfven för de närmast intresserade orterna i Norrland, då derigenom det belopp, Riksdagen anslår och hvilket måste vara temligen begränsadt, komme att förslå till anläggning af en i samma mån längre sträcka jernväg och således, äfven med ett mindre årsbelopp, banan förr än eljest blefve fullbordad. Vissa delar af arbetet synas emellertid redan komma att betinga drygare kostnad än den, som beräknats i det af särskilda komiterade den 14 december 1885 afgifna betänkande i fråga om byggnadssätt m. m. för stambanan genom öfre Norrland mellan Sollefteå och Luleå. I ofvan återopade statsrådsprotokoll meddelas, såsom af ofvanstående synes, att

på bandelen mellan Sollefteå och Skorped en storartad och kostbar brobyggnad öfver Ångermanelfven måste under år 1888 färdigbyggas. Utskottet har inhemtat, att det nu upprättade kostnadsförslaget för denna brobyggnad uppgår till 432,080 kronor eller, med vanligt tillägg af 15 procent för diverse oförutsedda utgifter m. m., till 497,000 kronor. I ofvan åberopade komitébetänkande upptages emellertid kostnaden för bron öfver Ångermanelfven till endast 171,670 kronor eller, med enahanda tillägg af 15 procent, omkring 197,400 kronor. I saknad af erforderlig utredning kan utskottet visserligen icke bedöma, huruvida icke denna exempelvis anförda ökade kostnad varit behöflig eller möjligen till och med välbetänkt, då ju måhända antagas må, att en jernvägsbros höjd med mera, som fördyrar densamma, kan vara beroende af önskan att undvika kostnader, som strändernas beskaflenhet, lutningsförhållanden m. m. med en annan konstruktion af bron skulle hafva föranlett. Utskottet anser sig likväl böra framhålla nödvändigheten deraf, att stambanan genom öfre delen af Norrland anläggas så billigt som förhållandena medgifva, äfven om den derigenom ej skulle komma att uppnå samma trafikförmåga, som de norrländska stambanorna söder om Ångermanelfven besitta.

Utskottet, som kommer att framdeles afgifva förslag om sättet för anskaffande af det föreslagna anslagsbeloppet, får, på grund af hvad ofvan anförts, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen, till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå, för år 1888 anvisar ett anslag af 2,000,000 kronor.

Stockholm den 13 juni 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation

af herrar grefve *G. Sparre*, friherre *F. von Essen*, grefve *E. C. A. Piper*, grefve *W. G. Hamilton*, *R. N. G. Montgomery-Cederhielm*, *P. O. Bih. till Riksd. Prot. 1887. **BB.** 4 Saml. 1 Afđ. 21 Häft. 2*

Hörnfeldt och *P. G. Näslund*, hvilka — med hänsyn dertill, att den kostbara brobyggnaden öfver Ångermanelfven under nästa år måste utföras, och att det egentliga arbetsanslaget således, äfven om 2,500,000 kronor för nästa år anvisas, kommer att stanna vid det af Riksdagen lämpligt ansedda belopp af ungefärligen 2,000,000 kronor — ansett, att Riksdagen borde, till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå, för år 1888 anvisa ett anslag af 2,500,000 kronor.
